

Innst. S. nr. 158.

(1998-99)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om utvidelse av kostnadsrammen for Nytt Rikshospital.

St.prp. nr. 37 (1998-99).

Til Stortinget.

SAMMENDRAG

Innledning

Regjeringen legger i proposisjonen frem forslag om at kostnadsrammen for Nytt Rikshospital skal settes til 5 160 mill. kroner pr. 1. juli 1999. Det foreslås også en uavhengig og omfattende gjennomgang av prosjektet Nytt Rikshospital. Regjeringen legger opp til bevilgningsforslag til en slik gjennomgang i Revidert nasjonalbudsjett for 1999.

Det er redegjort for merkostnadene og årsakene til disse under pkt. 4 i proposisjonen. Det er videre, under pkt. 6.2 i proposisjonen, redegjort for fortsatt usikkerhet knyttet til gjennomføringen av de gjenstående arbeider i prosjektet, og at det derfor er behov for å avsette reserver utover forventet sluttkostnad.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil gjennomføre en kvalitetskontroll av kostnadene i prosjektet, herunder reservens størrelse, ved hjelp av eksterne eksperter. Departementet vil etter denne kvalitetskontrollen komme tilbake i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999 med et konkret forslag om reservebeløp, og eventuelt forslag om ytterligere bevilgninger.

Sosial- og helsedepartementet har meddelt et behov for 30 mill. kroner til bygg og utstyr for å gjøre sykehuset funksjonelt. Dette er kostnader som ikke har vært forutsatt dekket innenfor prosjektets nåværende godkjente ramme og som heller ikke er medtatt innenfor kostnadene på 590 mill. kroner. Det er derfor nødvendig å øke kostnadsrammen med ytterligere 30 mill. kroner utover merkostnadene på 590 mill. kroner. Sosial- og helsedepartementet vil komme tilbake med forslag til inndekning av 30 mill. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999.

Omregnet til prisnivå pr. juli 1999 iht. foreløpig prisprognose vil forventet sluttkostnad for det totale prosjektet, inklusiv de foreslåtte endringene/nye forslagene, utgjøre 5 160 mill. kroner.

Det er et overordnet mål å sørge for at hovedflyttingen til Rikshospitalet kan gjennomføres som forutsatt. Dette krever at framdriften holdes og at prøvedrift og samarbeid med andre sykehus i regionen om behandling av pasienter kan gjennomføres som planlagt. En ytterligere utsettelse vil føre til komplikasjoner og kostnadsøkninger både når det gjelder byggeprosjektet og behandlingen av pasienter.

Prosjektets videre framdrift

Hovedprosjektet skal ferdigstilles av Statsbygg innen 31. mars 1999. Fra dette tidspunktet vil Rikshospitalet starte prøvedrift m.v. fram til hovedflytting 4. - 5. september 1999. Noen områder i prosjektet, som har vært forutsatt ferdigstilt senere enn hovedprosjektet, har planlagt ferdigstilling senere i 1999. Dette gjelder bl.a. Intervensjonssenteret (del av utvidelsen i 1995).

Etter Rikshospitalets hovedflytting vil den videre byggevirksomheten på Gaustad omfatte hoveddelen av utvidelsen vedtatt i 1996. Dette er tilbygg mot nord som omfatter sengeposter, dagkirurgi, kontorer og behandlingsrom. Byggingen startet høsten 1998, noe forsinket på grunn av manglende kommunale tillatelser. Planlagt ferdigstilling av disse byggearbeidene er desember 2000. Framdriftsplaner og kostnads kalkyler forutsetter en snarlig avklaring av forslaget til kostnadsrammeøkning.

Nærmere om forslag til revidert kostnadsramme

Samlet godkjent kostnadsramme for prosjektet Nytt Rikshospital er 4 476 mill. kroner, inklusiv prisjustering til 15. oktober 1998.

Inkludert merkostnadene på 590 mill. kroner samt Sosial- og helsedepartementets forslag på 30 mill. kroner, utgjør de samlede, forventede sluttkostnadene for prosjektet til sammen 5 160 mill. kroner, inklusiv foreløpig prisjustering fram til juli 1999. For at prosjektet skal kunne videreføres som planlagt er det nødvendig å utvide kostnadsrammen med de beregnede merkost-

nader, som prisjustert pr. juli 1999 utgjør 684 mill. kroner.

I tillegg er det nødvendig å avsette en egen reserve.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999 med konkret forslag til reservebeløp, og eventuelt med forslag om ytterligere bevilgninger dersom dette viser seg nødvendig på bakgrunn av den eksterne kvalitetskontrollen av kostnadene.

Bevilgningsmessige konsekvenser

Konsekvensene for bevilgningene over statsbudsjettet i 1999, 2000 og 2001 er ikke endelig avklart. Forslag til nytt bevilgningsbehov for 1999 samt antatt bevilgningsbehov for 2000 og 2001 vil bli fremmet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999.

En del av beløpet på 590 mill. kroner er kontraktsfestet. For å unngå ytterligere forsinkelser i byggearbeidene må resterende kontrahering gjennomføres i løpet av kort tid. Dette er bakgrunnen for at forslaget om utvidelse av kostnadsrammen tas opp som egen sak før endelig bevilgningsforslag fremmes for Stortinget, og før den eksterne kvalitetskontrollen er avsluttet og behandlet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité har til behandling Dokument nr. 3:11 (1997-98) - Riksrevisjonens undersøkelser av Sosial- og helsedepartementets oppfølging av de helsepolitiske forutsetninger for bygging av Nytt Rikshospital. I brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen har Riksrevisjonen opplyst at en rapport angående utstyrsanskaffelsene er under utarbeidelse. Videre vil Riksrevisjonen behandle prosjektstyringen og håndteringen av avvik og endringer i prosjektet. Rapporten vil etter det opplyste også inneholde en egen del om eventuelle brudd på forutsetningene for utbyggingsvedtaket.

Komiteen har merket seg at Regjeringen vil fremme forslag til nytt bevilgningsbehov for 1999 samt antatt behov for 2000 og 2001 i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999 og at utvidelsen av kostnadsrammen er fremmet som egen sak for å unngå ytterligere forsinkelser av byggearbeidene. Ifølge departementet vil en ytterligere utsettelse føre til komplikasjoner og kostnadsøkninger både når det gjelder byggeprosjektet og behandlingen av pasienter.

Komiteen finner det på denne bakgrunn hensiktsmessig å begrense sin behandling av foreliggende sak til selve utvidelsen av kostnadsrammen. Spørsmål knyttet til forsinkelsene i byggearbeidene og bakgrunnen for overskridelsene vil Stortinget få anledning til å drøfte i forbindelse med ovennevnte saker. Komiteen har imidlertid merket seg departementets anførsler angående undervurderte kostnader, mangelfull kostnadsstyring, utvidelsene av prosjektet, urasjonell arbeidsform og mangelfull kompensasjon for prisstigning.

Komiteen finner å måtte akseptere at saken haster, men vil ikke unnlate å vise til at det også tidligere har vært nødvendig å treffe hurtige vedtak av hensyn til framdriften av dette prosjektet. Også i 1996 måtte saken behandles raskt på grunn av ønsket om å få planlagt og realisert utvidelsene så hurtig som mulig. I ettertid har det vist seg at de totale konsekvensene av endringene ble undervurdert. Komiteen finner derfor grunn til å understreke betydningen av at det forslaget til reservebeløp som departementet vil fremme i Revidert nasjonalbudsjett blir basert på så gode beregninger som mulig.

Komiteen konstaterer at de samlede, forventede sluttkostnadene for prosjektet vil utgjøre til sammen 5 160 mill. kroner inkl. foreløpig prisjustering fram til juli 1999. For at prosjektet skal kunne videreføres som planlagt tilsier dette en utvidelse av kostnadsrammen med til sammen 684 mill. kroner. Inkludert i dette beløpet er også 30 mill. kroner til bygningsmessige tilpasninger, driftsmessige byggmodifikasjoner m.m. som ifølge Helse- og sosialdepartementet er nødvendig for å sette Rikshospitalet i drift.

Komiteen har videre merket seg at merkostnadene er kalkulert uten reserver på samme måte som for kostnadsrammen for det opprinnelige prosjektet i 1992 og at departementet vil komme tilbake med forslag til reservebeløp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1999. Komiteen er tilfreds med at departementet vil gjennomføre en kvalitetskontroll og analyse av kostnader og usikkerhet som vil danne grunnlaget for det konkrete forslaget om reservebeløp som vil bli fremmet i Revidert nasjonalbudsjett. Komiteen har også merket seg at reservebeløpet vil komme i tillegg til rammen for forventet sluttkostnad på 5 160 mill. kroner og at beløpet forutsettes disponert etter retningslinjer fastsatt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet etter samråd med Sosial- og helsedepartementet.

Komiteen har videre merket seg departementets understrekning av at en del av de merkostnadene det er redegjort for i proposisjonen fører til en tilsvarende verdiøkning utover det som var forutsatt ved fastsettelsen av den opprinnelige kostnadsrammen, jf. pkt. 4.3 i proposisjonen.. Hovedprosjektets faktiske bruttoareal har ifølge departementet økt med ca. 2 900 m² utover de vedtatte arealrammene, noe som utgjør ca. 2,5 pst. Komiteen konstaterer i ettertid at forutsetningen om at tilleggskostnadene for disse arealene skulle dekkes innenfor kostnadsrammen ikke var holdbar.

Videre konstaterer komiteen at både antall pasienter som skal behandles og antall ansatte i Nytt Rikshospital har økt forholdsvis mye mer enn økningen i arealrammen. Disse endringene er søkt ivaretatt innenfor prosjektets ramme, men merkostnadene har også her blitt større enn antatt.

Komiteen har merket seg at departementet ønsker å foreta en uavhengig og omfattende gjennomgang av prosjektet Nytt Rikshospital og at departementet vil komme tilbake med forslag til egen bevilgning til dette i Revidert nasjonalbudsjett for 1999.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, finner det ikke riktig å gå inn på ansvarsforholdene i forbindelse med denne saken, som kun omhandler behovet for utvidelse av kostnadsrammen. Det vises til at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité vil behandle Riksrevisjonens undersøkelser når disse foreligger, og at Regjeringen ønsker å foreta en uavhengig gjennomgang. Flertallet forutsetter at også Statsbyggs rolle vil bli vurdert i den forbindelse.

Flertallet viser for øvrig til at Statsbyggs framtidige organisering for tiden vurderes, både av Statsbygg selv og av departementet. Departementets vurdering vil bli fremmet for Stortinget som egen sak. Det er derfor ikke hensiktsmessig i denne omgang å gå inn på om denne konkrete byggesaken bør få konsekvenser for selskapets organisering og eventuelt på hvilken måte.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, finner ikke grunn til å ta endelig stilling til dette nå, men viser til at det er svært uvanlig at Regjeringen ber om et slikt mandat med egen bevilgning fra Stortinget. Dette flertall viser til at Riksrevisjonen, som Stortingets eget revisjonsorgan, er i ferd med å foreta en gjennomgang av hele sakskomplekset. På denne bakgrunn finner dette flertall det naturlig at departementet vurderer behovet for en egen gjennomgang på nytt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Fremskrittspartiet allerede i Innst. S. nr. 215 (1991-92) Bygging av Rikshospital, uttrykte stor skepsis til at departementet reduserte sengekapasiteten i forhold til de anbefalinger som det faglige brukerstyret la frem. Fremskrittspartiets medlem-

mer Alvheim og Ytterhorn uttrykte den gang sterk tvil til at det ville gi tilstrekkelig og tilfredsstillende tilbud på flere områder.

Disse medlemmer mener fremdriften av bygging av nytt Rikshospital bekrefter at denne tvilen var på sin plass, og at en betydelig del av kostnadsoverskridelsene er Stortingets ansvar. Det må imidlertid ikke etter disse medlemmers syn ta søkelyset vekk fra Statsbyggs rolle i bygging av nytt Rikshospital. Disse medlemmer vil her påpeke at Statsbygg igjen har tatt på seg et byggeprosjekt man ikke innehar kompetanse til, og at dette bør få følger for Statsbyggs fremtidige organisering som et statlig bygge- og forvaltningsforetak.

Disse medlemmer er tilfreds med at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité har til behandling Dokument nr. 3:11 (1997-98) Riksrevisjonens undersøkelser av Sosial- og helsedepartementets oppfølging av de helsepolitiske forutsetninger for bygging av Nytt Rikshospital, samt at Riksrevisjonen skal behandle prosjektstyring og håndtering av avvik og endringer i prosjektet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

På statsbudsjettet for 1999 gjøres følgende endring:
Stortinget samtykker i at kostnadsrammen for Nytt Rikshospital settes til 5 160 mill. kroner pr. 1. juli 1999.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 28. april 1999.

May-Helen Molvær Grimstad,
leder.

Gunnar Breimo,
ordfører.

Grethe G. Fossum,
sekretær.